

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

225. An sit valida consecratio, si Sacerdos loco illorum verborum, Hoc est Corpus meum, dicat, Hoc corpus est meum, vel meum est hoc corpus? Et de aliis variationibus verborum consecrationis agitur. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

sub speciebus, non potest validè fieri consecratio, si dicatur: *Hoc sit Corpus meum*, quia per illam formam non tam designatur esse, quam fieri. Vide D. Thom. in corpore, & alios. Nec etiam hæc forma est legitima: *Hoc sit Corpus meum, hic panis convertatur in Corpus meum*, hic ponatur *Corpus meum*. Immo neque hæc: *Hoc sit corpus meum*, quia non designatur, quod corpus sit sub speciebus, sed dicitur, ut sit. Item apud Latinos non est legitima forma: *Hoc corpus meum*, quia apud illos non videtur in simili forma loquendi vtilitate subaudiri, *est*, & proinde prædicta forma non æquivaleret communi.

6. Dixi, apud Latinos, quia apud Græcos forma est legitima, cum apud illos, sicut apud Hebræos facile subaudiatur, *est*. Confirmatur ex forma consecrationis Calicis apud Lucam, in qua Græco deest verbum. Ita Præpositus, cui adde Coninch in *Sacram.* q. 78. art. 2. dub. 2. n. 38. ita asserentem. Nota, etsi certum sit, esse de essentia vtriusque formæ, ut saltem implicite ponatur in iis verbum, *est*, aliqui tamen putant, non esse de essentia, ut expressè ponatur, sed sufficere, ut subintelligatur. Primum, quia cum Hebræi semper non soleant illud exprimere, Christus non videtur id expressisse. Secundò, quia non habetur in Syriaco, nec etiam in forma Calicis apud Lucam, ut habetur in Græco. Quidquid autem de hac re sit, grauisimè peccaret, qui ipsum non exprimeret; & vti minimum esset dubia consecratio. Quia communiter Doctores volunt, essentiale esse, ut exprimitur. Nec argumenta in contrarium allata quidquam conuincunt. Nam in illis linguis secundum consuetudinem loquendi facilius verbum, *est*, intelligitur. In lingua autem Latina, secundum communem loquendi modum nullus esset sensus, si quis diceret: *hoc Corpus meum*. Nec solemus ita loqui, quare videtur inualida fore talis consecratio. Ita Coninch. Vide etiam Hurtadum de *Sacram. Eucharist. disput.* 3. difficult. 5. Amicum in *Cur. Theolog. tom. 7. d. 24. sect. 1. num. 7.* Dicastillum de *Sacrament. tom. 1. tract. 4. d. 3. dub. 5. n. 61.* Palaum *tom. 4. tract. 2. 1. punct. 7. n. 1.* Vvigers in 3. p. q. 78. art. 3. n. 3. Tannerum *tom. 4. disput. 5. quest. 3. dub. 1. num. 11.* Leandrum de *Sacram. tom. 2. tract. 7. disput. 9. quest. 2.* Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 3. num. 1. & 2.* asserentes, verba formæ Corporis, & Sanguinis Christi: *Hoc est enim Corpus meum. Hic est enim Calix Sanguinis*, esse omnia de substantia, ac de necessitate Sacramenti, dempta tantum particula, *enim*.

7. Verùm in fauorem sententiæ P. Bernal ego adducam alium celebrem Auctorem, & is est sapientissimus P. Lessius qui in 3. part. D. Thomæ, q. 78. art. 2. n. 9. Vbi sic ait: Verbum, *est*, non videtur necessariò exprimendum; nam apud Lucam non exponitur in forma Sanguinis; & Hebræi nunquam solent exprimere; vnde nec Dominus expressisse credendus est. Necessariò tamen subintelligitur iuxta phrasim Hebræam. Neque sine graui peccato potest omitti. Ita ille. Tenent itaque hanc sententiam duo viri doctissimi, Lessius, & Bernal. Sed ego profus puto, non esse recedendum à sententia, quam docui, communi calculo Doctorum approbata.

8. Dico igitur, verbum, *est*, in forma consecrationis Corporis, & Sanguinis Christi esse de substantia ipsius formæ, ac de necessitate Sacramenti, nec posse substitui aliud verbum loco illius; nam ut optime obseruat Caspensis in *Cur. Theol. tom. 2. tract. 22. disp. 7. sect. 8. n. 68.* verbum *est*, cum sit substantiuum significat substantialem, & realem præsentiam Corporis Christi: id quod per verbum, *est*, in aliis rebus significare solemus; sic namque dicimus, hic lapis est substantia; *hoc est corpus viuens*. Vnde per ver-

Tom. II.

bum, *est*, affirmamus absolute, *Corpus Christi esse contentum sub speciebus*; atque ita si quis efficeret orationem imperfectam, & non modi indicatiui, verè non significaret realem præsentiam Corporis Christi, nec consecraret: ut si diceret, *Vinam hoc esse corpus meum*: vel alias similes orationes, quia oratio consecrationis debet esse absoluta, & efficax, quæ expressè significet id quod efficit, & quæ efficiat id quod significat. Vide etiam Araujo in 3. p. D. Thomæ, q. 78. art. 6. dub. 1. n. 2. Gesualdum in *Theol. mor. tom. 1. tract. 9. cap. 1. n. 6. & 18.* Mercerum de *Sacram. Euchar. q. 6. sect. 2.* Vnde ex dictis patet etiam, non bene dixisse Patrem Bernal sententiam à nemine affirmari, nec à nemine negari: nam ut visum est, indiuidualiter, & in terminis affirmatur à Lessio, & negatur à Præposito, & Coninch, quibus post hæc scripta addo Iacobum Granado in 3. part. D. Thomæ, contr. 6. tract. 8. d. 5. n. 3. vbi firmat, quod materia consecrationis debet constare ex verbo, *est*, & si illud subiticeatur, nulla erit consecratio.

RESOL. CCXXV.

An sit valida consecratio, si Sacerdos locorum illorum verborum, Hoc est corpus meum, dicat: Hoc corpus est meum, vel: Meum est hoc corpus? Et de aliis variationibus verborum consecrationis agitur.

Et notatur non esse peccatum mortale deserere ex forma consecrationis particulam enim, dummodo non efficiatur ex contemptu: secus autem si omitteretur aliqua ex particulis essentialibus, in quo casu notatur non solum adesse peccatum mortale contra præceptum Ecclesie in materia Religionis, sed etiam contra præceptum naturale in eadem materia Religionis, quia facit irritam formam consecrationis, &c. Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 1. Ref. 78.

§. 1. Negatiuè respondet Fagundez pr. 3. lib. 2. c. 6. num. 11. Granados in 3. part. de Sacrament. contr. 6. tract. 8. disput. 5. num. 2. & Præpositus in 3. p. quest. 78. art. 2. dub. 2. num. 19. quia huiusmodi verba ita transmutata non significant conuersionem panis, ad quam significandam illud pronomen *hoc*, debet poni, ac collocari in loco tali, ut non accipiatur pro Corpore Christi indeterminatè, sed pro substantia singulari contenta sub speciebus panis: in ea autem mutatione verborum significat Corpus Christi indeterminatè. Igitur quando quis dicit, *Hoc corpus est meum*, vel, *Meum est hoc corpus*, mutat sensum verborum, quæ denotabant conuersionem panis in Corpus; particula enim, *hoc*, non denotat corpus, sed rationem substantiæ communem panis, & Corpori Christi Domini; sed qui dicit: *Hoc corpus est meum*, aut *Meum est hoc corpus*, nullam transmutationem indicat, ut ex terminis ipsi manifestum est. Ergo, &c.

2. Sed pro curiosis & speculatiuis non desinam hic adnotare affirmatiuam sententiam docuisse Franciscum Pitigianum in 4. sentent. tom. 1. distinct. 8. quest. 2. artic. 5. vbi sic ait: Transpositio verborum aut variat sensum formæ, aut non, si non variat, consecratio fit, & ideo si quis diceret: *Hoc est meum corpus*, verè consecrat; si autem variat, ut si diceretur, *Meum corpus est hoc*, non fieret consecratio secundum aliquos, quia illud pronomen demonstratiuum, *hoc*, dicendo, *Hoc est corpus meum*, in primo instanti prolationis demonstrabat substantiam panis, atque adeo si diceretur, *Meum corpus est hoc*, esset sensus, quod corpus Christi est panis, quod

M 2 tamen

tamen est falsum. Ceterum hoc non credo verum; nam falsum est pronomen *hoc* demonstrare substantiam panis, sed demonstrat hocens, quod est corpus Christi in ultimo instanti prolationis verborum, atque adeo idem est sensus, dicendo, *Hoc est corpus meum*, & *meum corpus est hoc*. Ita Pitigianus, qui pro hac sententia citat se ipsum *infra in art. 9.*

3. Verum circa presentem questionem Gama-chæus insignis Theologus in clera Sorbonæ Parisiensis in 3. part. D. Thom. quest. 78. cap. 2. *verbi iam quod spectat*, sic philosophatur. Quod attinet ad transpositionem verborum, censemus valere adhuc consecrationem, si Sacerdos diceret, *Hoc corpus meum est*, dummodo poneret virgulam statim post pronomen *hoc*, & simul coniungeret tres alias voces, quia esset tunc idem sensus, ac si nihil transponeret, & pronomen *hoc* retineret vagam & indeterminatam significationem, ut posset utrumque conuersionis terminum demonstrare, à quo, & ad quem; non enim pronomen tunc sumeretur possessiue, sed propriè substantialiter, quatenus denotaret veritatem Dominici corporis. Idem iudicium si diceret, *est hoc corpus meum*, modò non diceret interrogatiue, sed absolute enunctiue nec pronomen adiectiue sumeretur, ut quadretur cum substantiuo *corpus*, sed substantiue absolute per se ad denotandam presentiam corporis Christi. E diametro verò inualida esset forma, dicendo, *meum est hoc corpus*, propter oppositas rationes, quia pronomen demonstratiuum cum sumeretur adiectiue, non substantiue, sumeretur etiam possessiue, & ad denotandam possessionem, vel dominium, ac si simpliciter diceretur, *Hic panis ad me pertinet*. *Hic panis est meus*. non autem demonstraret realem presentiam corporis Dominici, & certè in ista loquendi formula pronomen demonstratiuum indicaret præcisè solum panem, non ipsum Christi corpus, indicaret solum terminum à quo, non terminum ad quem, ut omnes facile vident, sicque non exprimeret conuersionis substantialis mysterium, sicut hinc necesse est. Huc vique doctus Gama-chæus.

4. Notandum est etiam hinc obiter contra Fagundez *pr. 3. lib. 2. cap. 6. num. 17.* & Ludouicum de San Iuan de *Sacram. Eucharist. quest. 2. art. 2. diffis. 2.* non esse peccatum mortale delerere ex forma consecrationis particulam, *enim*, dummodo non efficiatur ex contemptu. Vide me ipsum in 1. part. tract. 3. *Miscell. resol. 14.* cum Granado & Præposito *vbi supra*, quia hæc particula non est essentialis, & deseruit tantum ad connexionem verborum; secus autem si omitteretur aliqua ex particulis essentialibus, in quo casu notat Hurtadus de *Sacram. disput. 3. de Eucharist. diffis. 7.* non solum adesse peccatum mortale contra præceptum Ecclesiæ in materia Religionis, sed etiam contra præceptum naturale in eadem materia Religionis, quia facit irritam formam consecrationis. Immodè credit tunc esse duplex peccatum mortale contra virtutem Religionis, alterum commissionis contra præceptum naturale, quod æquivalenter est negatiuum, quia omissione particule essentialis fit postiuua irreuerentia Sacramento Eucharistiæ, quia ea omissione irritatur alterum omissionis contra præceptum Ecclesiæ, quod formaliter, & æquivalenter est affirmatiuum, quia contra ipsum omittitur res præcepta, non attenta postiuua aliqua irreuerentia in Sacramento.

* * *

RESOL. CCXXVI.

An si Sacerdos loco verborum consecrationis Hoc est corpus meum, diceret, Hæc est enim caro mea, conficeret Sacramentum? Ex part. 5. tr. 14. & Miscell. Resol. 76.

§. 1. **D**ubium est curiosum, & ad illud negatiue respondet Mercerus de *Sacram. quest. 78. art. 2.* Pitigianus in 4. sent. tom. 1. *dist. 8. quest. 2. art. 1.* §. si autem variatio. Palatius in 4. sent. *dist. 8. dist. 3.* Coninck de *Sacram. quest. 78. art. 2. dub. 3. num. 38.* & Præpositus in 3. part. D. Thom. *quest. 78. art. 2. dub. 2. num. 21.* quia vox *caro* ex sua significatione, & vi communi non æquivaleret voci, *corpus*, cum corpus dicat aliquid constans carne, ossibus, nervis, &c. quod confirmatur. nam in hoc Sacramento ex vi verborum non ponitur sola caro, sed etiam iam relata. ergo vox *caro* non adæquat significationem vocis *corpus*, & eius, in quod panis conuertitur, & proinde non potest loco vocis *corpus* valide substitui. Vnde in hac opinione inclinatur Suarez in 3. part. tom. 3. *disp. 59. sect. 2.*

2. At his non obstantibus non desunt præstantissimi Theologi affirmatiuam sententiam docentes, ut Estius in 4. sent. *dist. 8. §. 11. verb. ten. ten. de la Cruz in Direct. p. 2. de Euchar. quest. 2. dub. 1. concl. 1.* Henriquez *lib. 8. cap. 16. num. 2. in gloss. in 0. Xicobus Granado in 3. part. de Sacramento, controu. 6. tract. 8. disput. 5. num. 5.* quia Ioannis 6. dum Dominus promitteret institutionem Eucharistiæ, non breuè vitur nomine *carnis*. *Caro mea verè est cibus*. *Qui manducat meam carnem*, &c. Vnde sanctus Cyprianus, seu Auctor *serm. in Cena Domini*, ait Christum consecrasset, dicendo, *Hæc est caro mea*. Deinde vituallima phrasia est nomine *carnis* intelligere corpus humanum, immodè & ipsum hominem. *Omnia conuerperat viam suam*. *Videbit omnis caro saluati Dei*. *Verbum caro factum est*. In hymno etiam canit Ecclesia, *Verbum caro panem verum*, *Verbo carnem efficit*. & frequenter inuenitur apud Patres Christiani Dominum dedisse nobis in hoc Sacramento carnem, & sanguinem. ergo qui nomine *carnis* veterat, nihil substantiale mutaret, ac proinde conficeret Sacramentum. Negandum est igitur auctoribus contrarie sententiæ, quod *caro* non significet idem, quod *corpus*, quia *caro* etiam includit ossa, & partes heterogeneas. nam, ut dictum est, & *corpus* dicitur *carnis* & homo *caro*, & *caro* distinguitur etiam contra sanguinem seorsim consecratum, sicut distinguitur *corpus*. Et ita hanc posteriorem sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Fagundez *pr. 3. lib. 2. cap. 6. num. 19.* Vnde existimo utramque sententiam probabilem esse, sed mihi affirmatiua magis placet, in quam etiam inclinatur Valquez in 3. p. tom. 3. *disp. 159. cap. 4. num. 30. & 31.*

RESOL. CCXXVII.

An si Sacerdos loco illorum verborum Hoc est corpus meum, dicat Hic est corpus meum, valide conficeret?
Et de aliis multis mutationibus verborum consecrationis agitur. Ex part. 5. tractat. 14. & Miscell. Resol. 77.

§. 1. **N**egatiue respondet Layman *lib. 5. tr. 4. cap. 3. n. 2.* vbi sic ait. Si aliqua verborum forma usurpetur